

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi
Beteendevetenskapliga programmet

Vad avgör individers attityd?

En kvantitativ studie om sambandet mellan kunskapsnivå kring
processer som rör invandring samt attityd till invandring

Julia Herou & Mikaela Theander

Kandidatuppsats inom psykologi. 2015

Handledare: Per Johnsson
Examinator: Henrik Levinsson

Sammanfattning

Under 2012 kom 514 anmälningar in till diskrimineringsombudsmannen gällande etnisk tillhörighet. Forskning har visat att etnisk diskriminering innebär en negativ påverkan på hälsa och självbild hos individen som blir utsatt. Syftet med denna studie var att undersöka vilka faktorer som påverkar individers attityd till invandring. Analyser genomfördes för att finna samband mellan kunskapsnivå kring processer som rör invandring samt en attityd till invandring. En variabel gällande tidigare erfarenheter av andra kulturer inorporerades i analyserna. Studien konstruerades utifrån en enkätundersökning. 70 försöksdeltagare fick svara på kunskapsfrågor kring processer som rör invandring, förhålla sig till olika påståenden kring invandrare samt fylla i övrig information gällande deras tidigare erfarenhet av andra kulturer. Studien fann en signifikant korrelation gällande en negativ attityd till mångkultur och en hög kunskapsnivå. En signifikant skillnad i kvinnor och mäns attityd till invandring påträffades i analysen, där kvinnor överlag har en bättre attityd till invandring än män. I övrigt fann studien inga signifikanta resultat.

Nyckelord: Modern racism scale, Invandrare, Etnisk diskriminering, Attityd, Kunskap

Abstract

During the year of 2012, 514 reports concerning ethnic belonging were handed in to the Equality Ombudsman in Sweden. Research has shown that ethnic discrimination results in a negative effect on health and self-image for the person exposed to it. The aim of this study was to investigate which variables has an effect on individuals' attitude towards immigration. Analysis was conducted to find connections between level of knowledge regarding processes concerning immigration and an attitude towards immigration. One variable regarding previous experience of different cultures was added to the analysis. The study was constructed from the use of a survey. 70 participants answered questions regarding knowledge about processes concerning immigration, related to different items regarding immigrants and also contributed with other information regarding their previous experience of different cultures. The study found a significant correlation between a negative attitude towards multiculturalism and a high level of knowledge. A significant difference in women and men's attitude towards immigration was found in the analysis, where mainly the women have a better attitude towards immigration than men. No other significant results were found.

Key words: Modern racism scale, Immigrants, Ethnical discrimination, Attitude, Knowledge

Introduktion

Inledning

Varför uppstår fördomar och rasism i ett samhälle? Går det att finna ett svar på denna komplexa fråga och är det möjligt att påverka detta? Fördomar handlar om människors uppfattning om andra människor, som i det flesta fall inte bygger på fakta (Egidius, 2008). Fördomar kan leda till rasistiska beteenden, vilka med tiden har gått från att vara ett öppet beteende till att bli en alltmer dold företeelse (Dovidio, Hewstone, Glick & Esses, 2010). Det är relevant att fundera kring vad som skapar dessa tankesätt hos människor och om något kan göras för att förhindra dem. William I. Thomas (1863-1947) hade en förhoppning om att forskare bland annat skulle undersöka hur människor reagerar på olika företeelser. Syftet med studierna var att förstå hur attityder bildas och hur de kan styras (Egidius, 2008), vilket denna studie ämnar uppfylla. Forskning har gjorts för att studera attityd till invandring och ett relativt outforskat fält undersöker vad som påverkar attityden. Fokus för denna studie är att undersöka samband mellan kunskapsnivå kring processer som rör invandring, tidigare erfarenheter av andra kulturer samt en attityd till invandring. Förhoppningen är att bidra med en förståelse kring varför fördomar och rasism uppstår, en viktig del i att hantera detta samhällsproblem.

Begreppsanvändning

Litteratursökningen gav främst forskningsartiklar samt facklitteratur på engelska. Vissa begrepp är inte översatta i studien mot bakgrund av att det inte finns några erkända översättningar. Etnisk diskriminering och rasism används som två nära sammankopplade begrepp i studien. Nationalencyklopedin beskriver rasism som en motvilja mot individer som tillhör en fysiskt eller kulturellt annorlunda grupp. Etnisk diskriminering definieras som en negativ särbehandling beroende av tillhörighet till etnisk grupp (www.ne.se).

Teoretisk bakgrund

Etnokulturella minoriteter. Många människor runt om i världen lever på platser där de utgör en etnokulturell minoritet i förhållande till den etniska majoriteten. En viktig faktor som har bidragit till detta är migration, ett fenomen som i olika grad på olika platser har funnits långt tillbaka i historien. I Sverige tog de etnokulturella minoriteternas bildande fart som en följd av att många immigrerade till landet i samband med en expanderande industri efter andra världskriget. Det fanns en distinkt efterfrågan på arbetskraft, vilket till en början rekryterades från andra nordiska länder och senare ifrån hela Europa (Sam & Berry, 2006).

Under denna tid välkomnades arbetskraften med öppna armar, en situation som 25 år senare såg helt annorlunda ut. Under tidigt 1970-tal instiftades restriktioner kring arbetsmigrationen och röster höjdes för att stoppa invandringen till Sverige (Sam & Berry, 2006). Början på denna utveckling syns tydligt i en proposition i riksdagen 1968 som föreslår att invandringen måste regleras (Demker, 2014).

Under fortsatt 1900-tal var det flera länder i Europa som gick sämre ekonomiskt. En svår ekonomi i kombination med en hög arbetslöshet sedan början av 90-talet, ser ut att ha utmanat den europeiska toleransen mot immigranter (Pettigrew & Meertens, 1995). Under samma tid förändrades situationen kring vilka migranter som invandrade till Sverige. Arbetsmigrationen minskade betydligt och de som invandrade till Sverige var i många fall asylsökande och efterföljande familjemedlemmar från tredje världen (Westin, 1993), en utveckling som fortsätter än idag. Många människor söker sig till Sverige undan krig och förföljelse, vilket främst beror på en oro i Afrika och Mellanöstern, men även andra länder (www.migrationsverket.se).

Etnisk diskriminering – rasism. Immigrationen till Sverige har under de senaste årtiondena skapat etnokulturella minoriteter som står i förhållande till en etnisk majoritet. År 1996 var asiater, araber, afrikaner och fd jugoslaver fyra större etniska minoriteter som invandrat till Sverige (Lange, 1996). Under samma år genomfördes en kvantitativ studie på dessa grupper, ett uppdrag av diskrimineringsombudsmannen (DO), vars syfte var att utforska upplevd diskriminering bland invandrare. I rapporten framgår att 36 procent av respondenterna ett flertal gånger under det senaste året har blivit utsatta för trakasserier, hot och förolämpningar på offentliga platser. Varannan eller var tredje respondent, i samtliga grupper, rapporterade att de vid flera tillfällen blivit nekade jobb som de varit kvalificerade för, vilket grundades i deras utländska bakgrund (Lange, 1996). Rapporten är ett tydligt uttryck för hur etnokulturella minoriteter blir utsatta för etnisk diskriminering, det vill säga rasism. Än idag är trakasserier och hot en del av många människors vardag i Sverige. Under 2012 kom 514 anmälningar in till DO som handlade om etnisk diskriminering. Statistiken tar inte hänsyn till ett stort mörkertal som egentligen bör finnas med för att siffrorna ska stämma överens med verkligheten. Många som blir diskriminerade på grund av sin etniska tillhörighet saknar kunskap om vilka rättigheter de har samt vart de kan vända sig för att få hjälp ("Etnisk diskriminering och rasism i vardagen", 2013).

Vare sig anmälan sker eller inte har etnisk diskriminering betydande konsekvenser vad gäller hälsa och självbild för den som blir utsatt. Stress som är orsakad av diskriminering har

visat sig förknippad med depression (Rivas-Drake, Hughes & Way, 2009). Rapporter visar att unga som utsätts för fördomar upplever att de inte har samma möjligheter som andra unga (Flanagan, Syvertsen, Gill, Galloway & Cumsille, 2009). I studiesammanhang är etnisk diskriminering, från vuxna eller andra studenter, relaterat till en ökad negativ bild av den etniska gruppen som den utsatta individen tillhör (Gaylord-Harden & Cunningham, 2009).

En aspekt inom forskningsfältet som rör etnisk diskriminering är att begreppet delas upp i två olika typer, öppen och dold rasism (De Houwer, Heider, Spruyt, Roets & Hughes, 2015; Yoo, Steger & Lee, 2010; Rodriguez, Herrero, Ovejero & Torres, 2009; Akrami, Ekehammar & Araya, 2000). Öppen rasism handlar om en uppenbar fientlighet samt aggressiva handlingar gentemot en individ som tillhör en minoritetsgrupp. Dold rasism är i dess motsats subtil och inte lika uppenbar (Gamst, Liang & Der-Karabetian, 2011). Många forskare har noterat att det har blivit allt mer ovanligt med den öppna rasismen, vilket kan hänvisas till att nya normer har etablerats och att människor har en benägenhet för att vara politiskt korrekta (Dovidio et al., 2010). Minskningen av en öppen rasism kan också vara kopplat till att direkt rasism leder till straff (Franco & Maass, 1999). Samtidigt som de flesta forskare enas om att direkt och öppna uttryck av rasistiska fördomar har minskat, konstateras att dolda rasistiska fördomar med största sannolikhet inte har gått i samma riktning (Pettigrew & Meertens, 1995; McConahay, Hardee & Batts, 1981).

Modern racism theory. Flera teorier belyser begreppet dold rasism och dess innebörd (Henry & Sears, 2002; Gaertner & Dovidio, 1986; Kinder & Sears, 1981). Samtliga teorier utgår ifrån samma breda antagande, att det i dagens samhälle går att urskilja nya mer subtila former av rasistiska fördomar (Sears & Henry, 2003). En av teorierna som beskriver fenomenet är Modern racism theory (McConahay, 1986), vilken har sin utgångspunkt i vita amerikaners rasistiska fördomar gentemot mörkhyade amerikaner. Fördomarna handlar om att rasism inte längre är ett problem, att mörkhyade amerikaner som lever under svåra förhållanden själva måste lösa sin livssituation och att de börjar bli allt för krävande i sina anspråk på lika rättigheter (McConahay, 1986).

Utifrån Modern racism theory har ett instrument upprättats, Modern racism scale, för att kunna användas för mätningar i forskningssammanhang. Testdeltagaren får instämma eller inte instämma i ett antal påståenden som är kopplade till indirekta rasistiska attityder (McConahay, 1986). Det har riktats kritik mot Modern racism scale som handlar om att påståendena som finns i skalan är mätningar av öppen rasism och inte den subtila rasism som skalan ämnar mäta (Dovidio et al., 2010). Kritik har också riktats mot att responsen som ges

på skalan inte stämmer överens med verkligheten, något som handlar om social önskvärdhet. Begreppet rör individers önskan att framställa sig utifrån det socialt accepterade (Fazio, Jackson, Dunton & Williams, 1995). Trots kritiken fortsätter skalan att användas, både i USA och i andra delar av världen (Abad-Merino, Newheiser, Dovidio, Taberero & González, 2013; Nesdale, De Vries Robbé & Van Oudenhoven, 2012; Blatz & Ross, 2009; Akrami, Ekehammar & Araya, 2000).

Variabler kopplade till fördomar och rasism. Rasism är ett begrepp som även är relaterat till begreppet fördomar (Gamst et al., 2011), trots att det finns en viss skillnad i ordens betydelse. Allport (1954) menar att fördomar är en samling generella trossystem och attityder som till sin natur är negativa. Fördomar formas genom inlärd stereotyper medan rasism blir en slags manifestation av fördomarna. Under den tid då fördomar blev ett forskningsfält lades mycket fokus på motivation som en viktig orsaksfaktor till fördomar. Motivationen handlar om att ogilla individer av en annan grupp för att skydda sig själv (Brewer & Brown, 1998). Allport (1954) menar att fördomar bygger på att individer kategoriserar, en förutsättning för mänskligt tänkande. Kategorisering ger mening till nya erfarenheter och hjälper individer att ta till sig den sociala världen genom vissa justeringar. Problemet med kategorisering är att den förhindrar individer att ta del av vissa aspekter av världen, vilket leder till fördomsfullhet (Allport, 1954).

Teorierna kring motivation och kategorisering är breda till sin natur och belyser två allmänna orsaker till att fördomar uppstår. I Sverige har mer specifik forskning genomförts vad gäller orsaker till negativa åsikter kring invandring. Ett av sambanden handlar om nivå på utbildning (Demker, 2014). Studier har visat att utbildningsnivå bland annat påverkar individers attityd till politiska frågor gällande flyktingar och andra invandrare. En studie, utförd av Jacobsen (2002), visade att en högre utbildning stod i relation till vilka värderingar en individ har. Högutbildade elever som deltog i studien drog sig mer åt ett liberalt och fördomsfritt håll vid ställningstaganden i politiska frågor. I en studie av Stubager (2008) påträffades en tydlig skillnad i attityder och värderingar relaterat till studielängd hos individerna. En längre studietid var ännu en gång korrelerad till en mer liberal och fördomsfri attityd.

En förklaring till varför en högre utbildning är relaterad till en positivare attityd till invandring är att en högutbildad individ får tillgång till en del av samhället som präglas av diskussioner och samtal kring olika frågor (Jacobsen, 2002). Jacobsen (2002) menar att en högre utbildning genererar ett kritiskt tänkande hos individer samt ökar deras självreflektion

och liberala värderingar. Demker (2014) för ett liknade resonemang som talar för att ”det är utbildningstiden som formar och utvecklar attityder kring migration” (s.117). Demker (2014) menar även att de utbildningar som fokuserar på kritisk reflektion ”främjar en mer liberal hållning till mångkultur” (s.118).

En bristande erfarenhet av andra kulturer kan vara ytterligare en källa till att fördomar och rasism skapas. Mere exposure effect är ett etablerat psykologiskt fenomen som handlar om att upprepad exponering för ett stimuli ökar gillandet för det (Holt et al., 2012). Teorin har bland annat tillämpats i forskningssammanhang som rör fördomsfullhet gentemot andra etniska grupper. Myers (2007) menar att en ökad erfarenhet av olika etniciteter och kulturer bidrar till minskade stereotyper och därmed färre fördomar. Bornstein (1993) skriver om Mere exposure effect kopplad till fördomar och stereotyper. I en metaanalys bekräftar studier hypotesen att upprepad exponering för medlemmar av annan grupp är ett verktyg för att öka en positiv attityd till gruppen (Bornstein, 1993).

Kunskap och attityd. En studie utförd i Finland år 2014 undersökte om det fanns en korrelation mellan kunskap kring invandring och attityd till invandring (Rapeli, 2014). Resultaten visade att ämnesspecifik kunskap föreföll ha en mer indirekt påverkan på attityd. Rapeli (2014) menar att den påverkan som kunskap har i en viss fråga i relation till en attityd tycks vara en produkt av en interaktion med andra faktorer. I studien undersöktes exempelvis påverkan av kunskap i kombination med arbetssituation samt intresse för ämnet invandring. Rapeli (2014) menar att hänsyn måste tas till dessa faktorer för att förklara ett samband mellan kunskap och attityd. Argumentet förstärks i studien genom fynd i resultaten som påvisar att de individer som befann sig i en lägre position i sitt arbetsliv hade en sämre attityd till invandring och dessutom var mer troliga att acceptera mer negativ och även felaktig information kring ämnet. Kopplingen mellan kunskap kring invandring och attityd till invandring var svag, men Rapeli (2014) valde att erkänna den med tillägget att ingripande faktorer påverkar. Undersökningen visar att kunskap är en avgörande faktor till hur attityder formas, men effekterna bör undersökas i kombination med andra variabler. Rapeli (2014) säger själv att ”more similar studies from varying national circumstances are needed to validate or to disprove the links that were discovered in the Finnish case” (s.325).

Syfte

Syftet med studien är huvudsakligen att undersöka om det finns ett samband mellan kunskapsnivå kring processer som rör invandring och attityd till invandring. Syftet är även att

undersöka om tidigare erfarenheter av andra kulturer kan förklara attityd till invandring. Studien belyser ett samhällsproblem som ger betydande konsekvenser för utsatta individer. En första lösning på problemet är att upplysa människor kring de faktorer som påverkar åsikter och attityder kring invandring, ett forskningsfält som behöver utvecklas.

Hypoteser

H₁ – En okunskap kring processer som rör invandring bidrar till en sämre attityd till invandring.

H₂ – En brist på tidigare erfarenheter av andra kulturer bidrar till en sämre attityd till invandring.

H₃ – En okunskap kring processer som rör invandring i kombination med en brist på tidigare erfarenheter av andra kulturer bidrar till en sämre attityd till invandring.

Metod

Deltagare

Deltagare i undersökningen bestod av studenter vid Lunds Universitet och större delen studerade, vid tillfället för studien, på Lunds Tekniska Högskola. I samråd med handledaren bestämdes att antalet testdeltagare behövde uppgå till minst 60-70 stycken för att ge undersökningen en stabil grund. Urvalet ämnade från början ske inom arbetssektorn. På grund av tidsbrist, oförmåga att ställa upp samt ett bristande engagemang bland de tillfrågade företagen blev urvalet i slutändan 63 studenter exklusive bortfall. Medelåldern hos deltagarna låg på 22,97 (*SD*= 2,24). Lägsta angiven ålder var 19 år och högsta angiven ålder var 33 år. Av deltagarna var 30 kvinnor (47,6%) och 33 män (52,4%).

Instrument

I studien användes en enkät som bestod av två delar. Första delen bestod av en kunskapsdel där frågorna hade formulerats utifrån fakta tagen från Migrationsverkets hemsida gällande invandring (www.migrationsverket.se). För att definiera kunskap i studien används Psykologiguidens definition som lyder ”ett ord med ursprung i ’känna’, ’känna till’, ’vara bekant med’” (Egidius, 2008). Frågorna, nio till antalet, var utformade som flervalsfrågor där deltagarna fick fyra olika alternativ att välja mellan med endast ett rätt svar. Informationen på

Migrationsverkets hemsida ansågs av undersökningsledare och handledare vara av sådan karaktär att validiteten i denna del av enkäten styrktes. Andra delen i enkäten bestod av påstående gällande attityd. I studien används begreppet attityd med en definition från Psykologiguiden som lyder ”en inställning till något” (Egidius, 2008). Påståendena som användes kommer från Modern racism scale (McConahay, 1986) och har översatts av Fredrik Björklund, professor vid Lunds Universitet. De handlar om attityd till invandring och är utformade som skattningsfrågor på en sjugradig likertskala som går från ”Instämmer inte alls” (1) till ”Instämmer helt” (7). Ett lågt värde på skattningen av attityd motsvarar en positiv attityd till invandring. Av totalt åtta påståenden var fyra reverserade. Då skalan har använts i tidigare forskning anses validiteten vara uppnådd trots en viss kritik riktad mot instrumentet. För att säkerställa reliabiliteten kontrollerades attityddelen för Cronbach’s alpha där Pallant (2010) anser att värden över .7 är godtagbara. Cronbach’s alpha-värdet uppmättes till .777 vilket indikerar hög intern konsistens. Enkäten innehöll även ett antal frågor rörande tillgänglighet till mångkultur under uppväxten eller genom resor. Gällande den generella utformningen av enkäten vidtogs hänsyn till layouten. Bryman (2011) menar att det är viktigt att hitta en gyllene medelväg i hur många frågor och hur mycket text som skall finnas på varje sida i enkäten. Detta bör göras för att i största möjliga mån minska bortfall på grund av att enkäten ”ser” för jobbig ut. För granskning av enkäten se *Bilaga 1*.

Design

Undersökningen utgick utifrån en tvärsnittsdesign i form av en enkät. Genom att använda en enkät var det möjligt att undersöka ett flertal olika fall, vilket gav variation och i sin tur bättre möjligheter för ett signifikant resultat i undersökningen (Bryman, 2011). Studien ämnade undersöka olika samband mellan varierande variabler och enkäten fylldes i vid ett och samma tillfälle av varje individ. Möjligheten att finna ett orsakssamband gick förlorad, men då kausalitet inte var målet för studien ansågs användandet av en enkät vara den bästa metoden för utförandet. Studien utgick till stor del ifrån en induktiv forskningsansats då forskningsfrågan var av sådant slag att data måste samlas in för att bidra till bildandet av teorier. Den induktiva ansatsen har ett mått av deduktivism i sig (Bryman, 2011). Detta blir tydligt i studien genom de teorier som presenteras i den teoretiska bakgrunden, vilka berör ämnen som rasism samt attitydbildning. Huvudfrågan byggde inte på en etablerad teori vilket behåller den induktiva ansatsen. Förhoppningarna låg i att finna ett resultat från insamlandet av data som senare skulle kunna leda till teori.

Procedur

Litteraturen som samlades in som grund för undersökningen hämtades både från vetenskapliga böcker samt artiklar och i viss mån även hemsidor. Innan enkäten delades ut genomfördes en pilotstudie där tre testdeltagare fick genomföra enkäten och efteråt lämna åsikter och synpunkter kring den. Dessa togs i åtanke innan enkäten delades ut. Ändringar som gjordes efter pilotstudien var att en förklaring gällande begreppet *kvotflykting* lades till. Ett av påståendena ur attityddelen togs bort då det ansågs vara för diffust formulerat. Något som togs upp av testdeltagarna i pilotstudien, men som inte ändrades i den slutgiltiga enkäten, var användandet av begreppet *invandrare*. Synpunkter som togs upp var bland annat möjligheten att lägga till en definition av begreppet eller använda ett annat ord. Nationalencyklopedin definierar invandrare som en ”person som flyttar från ett land till ett annat för att bosätta sig där en längre tid” (www.ne.se). En definition ansågs inte behövas för förståelsens skull. Individens egen tolkning av uttrycket ansågs ligga till grund för attityden som skulle mätas, varpå ingen ändring gjordes. Efter pilotstudien och utförda ändringar i enkäten delades slutprodukten ut till studenter personligen. En enkät via internet undveks för att utesluta risken för att testdeltagarna skulle söka upp rätt svar på kunskapsdelen och därmed påverka resultatet. Således gjordes alla enkäter under uppsikt av undersökningsledarna och samlades in så fort de var utförda. Enkäten tog ungefär tio minuter att fylla i. 70 enkäter delades ut varav två stycken inte användes på begäran av testdeltagarna. Fem av enkäterna var ofullständigt ifyllda och räknades som bortfall. En del av informationen i enkäten gällande tidigare erfarenheter av andra kulturer valdes bort i analysen på grund av ofullständiga svar. Efter insamling av samtliga enkäter påbörjades bearbetningen av materialet.

Dataanalys

Efter insamlandet av data bearbetades och analyserades den i programmet Statistical Package for Social Science, version 22. Signifikansnivån lades på $\alpha = .05$. För att undersöka H_1 utfördes en bivariat korrelation genom Pearson product-moment correlation. Poäng på kunskapsnivån gick från 0 till 9 där varje individs poäng representerade antal rätt på kunskapsdelen. Poäng på attityddelen representerade varje individs totala attityd efter alla skattningar. Preliminära analyser genomfördes för att undersöka om antagandena kring normalfördelning, linjäritet och homoskedasticitet uppfylldes. Brott mot linjäritet och homoskedasticitet förkastades. Brott mot antagandet kring normalfördelning kunde inte förkastas vilket innebar att datatransformation utfördes för båda variablerna. Originaldatan från attityddelen visade extremvärden vilka förbisågs på grund av att medelvärdet (17.79) och

det justerade medelvärdet (17.33) var så pass lika. Originaldatan från kunskapsdelen påvisade inga extremvärden. För att undersöka H_2 användes one-way between-groups ANOVA. Deltagare delades in i tre grupper utifrån grad av erfarenhet (Grupp 1: Ja; Grupp 2: Delvis; Grupp 3: Nej). För att undersöka antagandet om homogenitet i variansen hos de tre grupperna utfördes Levene's test för varianshomogenitet. Inga extremvärden påvisades. För att utföra analysen för H_3 genomfördes en multipel regressionsanalys. Preliminära analyser genomfördes för att utesluta brott mot antagandet kring multikolinjäritet. För att undersöka om det fanns någon signifikant skillnad mellan kvinnor och män i deras attityd till invandring genomfördes ett t-test för oberoende stickprov. Deltagarna delades in i två grupper utifrån kön (Grupp 1: Kvinna; Grupp 2: Man). För att undersöka antagandet om homogenitet i variansen hos de två grupperna utfördes Levene's test för varianshomogenitet. Ett extremvärde för kvinnor påträffades, vilket förbisågs på grund av att den lilla skillnaden mot medelvärdet inte ansågs påverka analysens resultat.

Etik

I samband med utdelningen av enkäten gavs ett informationsbrev ut. Testdeltagarna fick, både muntligt och via brevet, information angående frivillighet, samtycke, eventuella risker samt möjlighet att när som helst avbryta sitt deltagande. I brevet fanns också kontaktuppgifter till undersökningsledare och handledare. Testdeltagarna blev informerade om hur de skulle gå tillväga för att få ta del av resultaten efter studiens genomförande. En viktig del som togs upp i informationen, både muntligt och skriftligt, var deltagarnas anonymitet. Anonymitet ansågs extra viktig i denna studie då en del av enkäten rörde personliga åsikter. I och med detta uttrycktes noggrant att inga svar skulle kopplas till specifika individer. Informationsbrevet fungerade också som ett informerat samtycke där deltagarna fick lämna ett signerat exemplar med datum till undersökningsledarna, se *Bilaga 2*.

Resultat

Deskriptiv statistik

Medelvärde (M) och standardavvikelse (SD) för kunskapsnivå kring processer som rör invandring samt attityd till invandring redovisas i *Tabell 1*.

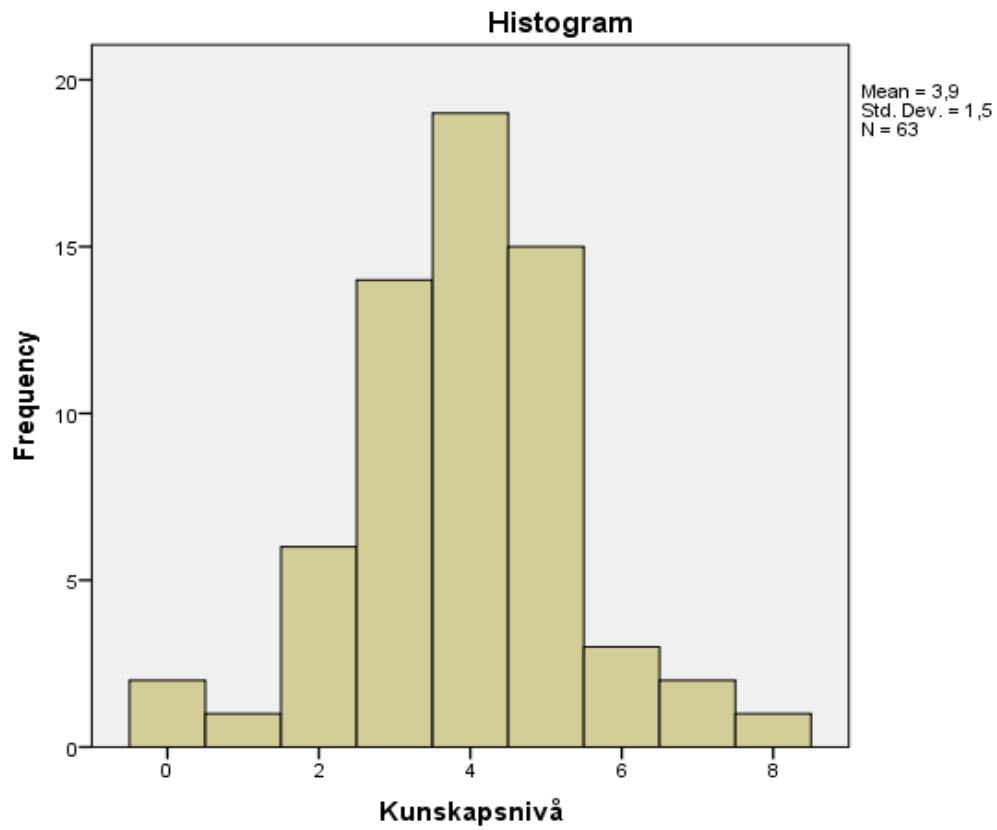
Tabell 1. Deskriptiv statistik för kunskapsnivå kring processer som rör invandring samt attityd till invandring

	M	SD
Kunskapsnivå (max: 8, min: 0)	3.90	1.50
Attityd (max: 4.4, min: 1)	2,22	.82

Bivariat regressionsanalys

H_1 – En okunskap kring processer som rör invandring bidrar till en sämre attityd till invandring.

Förhållandet mellan kunskapsnivå (uppmätt genom frågor kring processer som rör invandring) och attityd till invandring (uppmätt med Modern racism scale) undersöktes genom att använda Pearson product-moment korrelation. Shapiro-Wilk-testet visade en signifikansnivå på $p = .000$ gällande variabeln attityd. Värdet för skevheten (1.126) visade på en positiv förskjutning. Transformation i form av logaritm genomfördes vilket gav ett nytt signifikansvärde på Shapiro-Wilk, $p = .224$, ett resultat som påvisade en normalfördelning. Angående variabeln kunskapsnivå visade Shapiro-Wilk-testet en signifikansnivå på $p = .008$. Värdet för skevheten (-.099) visade på en svag negativ förskjutning, se *Figur 1*. Samtliga moment angående datatransformation genomfördes utan att antagandet om normalfördelning uppfylldes. Spearman's värde ($\rho = .148$) låg relativt nära Pearson ($r = .201$). I och med detta, i kombination med en svag negativ förskjutning, genomfördes analysen på originaldatan via ett parametriskt test. Analysen gav ett icke-signifikant resultat gällande de två variablerna, $r = .201$, $n = 63$, $p > .05$, där kunskapsnivå inte korrelerade med attityd till invandring, se *Tabell 2*.

Figur 1. Histogram över poäng på kunskapsnivå kring processer som rör invandring

Tabell 2. Korrelationsmatris för kunskapsnivå kring processer som rör invandring samt attityd till invandring

		Attityd	Kunskapsnivå
Attityd	Pearson Correlation	1	.201
	Sig. (2-tailed)		.114
	N	63	63
Kunskapsnivå	Pearson Correlation	.201	1
	Sig. (2-tailed)	.114	
	N	63	63

När korrelationer genomfördes mellan varje påstående angående attityd till invandring samt kunskapsnivå framkom ett signifikant resultat. Påståendet "Det är bra med ett mångkulturellt Sverige" korrelerade med kunskapsnivå, $r = .318$, $n = 63$, $p = .011$. Denna korrelation påvisade att en hög kunskapsnivå bidrar till en sämre attityd till invandring.

t-test för oberoende stickprov

Ett t-test för oberoende stickprov genomfördes för att undersöka om det fanns en könsskillnad i attityden till invandring (uppmätt med Modern racism scale). Levene's test påvisade en signifikansnivå $p > .05 = .39$. Analysen påvisade en signifikant skillnad för kvinnor ($M = 1.18$, $SD = .14$) och män ($M = 1.26$, $SD = .15$; $t(61) = -2.20$, $p < .05 = .03$, tvåsövd). Omfattningen av skillnaderna i medelvärdena (mean difference = $-.08$, 95% CI: $-.15$ till $-.01$) var moderat (eta squared = $.07$). 7 % av variansen i attityd till invandring förklaras utifrån kön, där kvinnor överlag har en bättre attityd till invandring än män.

One-way ANOVA

H₂ – En brist på tidigare erfarenheter av andra kulturer bidrar till en sämre attityd till invandring.

En one-way between-groups ANOVA genomfördes för att undersöka påverkan av tidigare erfarenheter av andra kulturer på attityd till invandring (uppmätt med Modern racism scale). Levene's test påvisade en signifikansnivå $p > .05 = .76$. Analysen påvisade ingen signifikant skillnad på en nivå av $p < .05$ i attityd till invandring hos de tre grupperna: $F(2, 60) = .06$, $p = .94$.

Multipel regressionsanalys

H₃ – En okunskap kring processer som rör invandring i kombination med en brist på tidigare erfarenheter av andra kulturer bidrar till en sämre attityd till invandring.

En multipel regressionsanalys genomfördes för att mäta möjligheten hos två prediktorer (kunskapsnivå samt tidigare erfarenhet av andra kulturer) att förklara nivåer av attityd till invandring (uppmätt med Modern racism scale). Analysen påvisade inget signifikant resultat. Prediktorernas möjlighet att tillsammans förklara nivåer av attityd var 4 %, $F(2, 60) = 1.367$, $p > .05 = .263$.

Diskussion

Etnokulturella minoriteter förekommer i Sverige som en följd av migration. Många av dessa grupper blir utsatta för etnisk diskriminering/rasism som en del av sin vardag, vilket får betydande konsekvenser för dessa individers hälsa och självbild (Gamst et al., 2011). Genom utforskning av teorier och tidigare forskning framgår det att olika variabler är möjliga orsaker till att fördomar och rasism uppstår. Ett relativt outforskat område är sambandet mellan kunskapsnivå och attityd, vilket är en grundläggande orsak till val av huvudfokus i denna studie. Rapeli (2014) visar på en svårighet i att hitta signifikanta resultat angående en direkt koppling mellan en individs åsikter kring invandring och dennes faktiska kunskaper om ämnet. I likhet med studien utförd av Rapeli (2014) studeras attityden till invandring i samband med mer än en variabel. Tidigare erfarenheter av andra kulturer lades till i analysen, med utgångspunkt i den etablerade psykologiska teorin kring Mere exposure effect (Holt et al., 2012). Teorin har tidigare tillämpats i forskningssammanhang som pekar på att en bristande erfarenhet av andra kulturer och etniciteter kan skapa fördomsfullhet. Resultaten i denna studie visar på att det är svårt att hitta en koppling mellan kunskapsnivå kring processer som rör invandring, tidigare erfarenheter av andra kulturer samt en attityd till invandring.

Resultatdiskussion

När inledande analyser genomfördes för att undersöka om antagandena kring normalfördelning, linjäritet och homoskedasticitet uppfylldes uppstod ett problem. Brott mot normalfördelning gällande variablerna kunskapsnivå och attityd kunde inte förkastas. Beträffande poängen på attityddelen gick detta att korrigera genom datatransformering. Rörande poängen på kunskapsdelen genomfördes samtliga moment för datatransformation utan att antagandet om normalfördelning uppfylldes. Trots detta genomfördes samtliga analyser utifrån parametriska test. Något som grundades i att poängen på kunskapsdelen inte påvisade några extremvärden i kombination med att analysen visade på en svag negativ förskjutning. Resultaten på Pearson product-moment correlation och Spearman's rho är dessutom så pass lika att Pearson ansågs lämplig att använda. Fler deltagare i studien hade med stor sannolikhet eliminerat problemen som uppstod vid dataanalyserna angående stickprov som ej var normalfördelade.

Deskriptiv statistik. Resultaten i studien visar på en positiv attityd till invandring. Den låga skattningen kan vara kopplad till det som Jacobsen (2002) diskuterar. Människor som befinner sig på en högre utbildningsnivå har tillgång till delar av samhället som präglas

av diskussioner. Testdeltagarnas positiva attityd till invandring kan förklaras utifrån deras möjlighet till kritiskt tänkande som de troligtvis får genom sin utbildningsnivå. Pettigrew och Meertens (1995) antagande om att arbetslöshet och en svår ekonomi under 90-talet har utmanat den europeiska toleransen mot immigranter talar emot analysens resultat. Dovidio et al. (2010) för ett resonemang kring den öppna rasismens minskning i och med nya normer samt individers benägenhet att vara politiskt korrekta. En kritik har riktats mot Modern racism scale gällande att den i dagens samhälle blir ett mätinstrument för öppen rasism (Dovidio et al., 2010). Kombinationen av dessa aspekter kan ses som en förklaring till den positiva attityd som påvisas i studien.

Bivariat regressionsanalys. När en bivariat regressionsanalys genomfördes för att undersöka H_1 påvisades inget signifikant resultat. Det kan handla om att svårighetsgraden på frågorna kräver expertis kring processer som rör invandring. Antagandet om att en generell population ska ha kunskap kring dessa frågor och vidare finna ett samband mellan kunskapsnivå och attityd till invandring är i detta fall inte lämpligt. Ett icke-signifikant resultat kan även refereras till att kunskapsnivån inte testades i kombination med andra variabler i denna analys. Ett tillvägagångssätt som Rapeli (2014) förespråkar i och med svårigheten att hitta en direkt koppling mellan kunskapsnivå och attityd till invandring. När korrelationer genomfördes mellan varje påstående angående attityd till invandring samt kunskapsnivå framkom ett signifikant resultat. Sambandet bekräftar inte H_1 , eftersom resultatet visar att en hög kunskapsnivå bidrar till en sämre attityd till invandring. En möjlig förklaring är att de som har en högre kunskapsnivå har ett intresse för invandring som en följd av negativa inställningar. Det kan också handla om att signifikansnivån är för hög vilket medför typ I fel. Det går inte att fastställa att en hög kunskapsnivå bidrar till en sämre attityd till invandring på dessa grunder, eftersom inget av de andra påståendena bekräftar detta.

t-test för oberoende stickprov. När ett t-test för oberoende stickprov genomfördes för att undersöka om det fanns en könsskillnad i attityden till invandring påvisade analysen ett signifikant resultat. Förhållandet studerades som ett tillägg till undersökningen för att föra in en könsaspekt. På grund av att fokus inte har legat på att undersöka denna infallsvinkel vore det irrelevant att dra några förhastade slutsatser kring resultatet att kvinnor har en bättre attityd till invandring än män. Samtidigt ska den signifikanta skillnaden inte underskattas, inte minst eftersom effektstorleken är medelstor. Redogörelser kring varför denna skillnad har påträffats är svåra att föra in i nuläget.

One-way ANOVA. Bornsteins (1993) metaanalys talar för att upprepad exponering för medlemmar av annan grupp ökar en positiv attityd till denna grupp. I motsats till denna talar resultatet beträffande H₂ för att tidigare erfarenheter av andra kulturer inte genererar en positiv attityd. Resultatet i analysen går emot Myers (2007) resonemang kring att en ökad erfarenhet av olika kulturer minskar fördomar. Det icke-signifikanta resultatet kan bero på att tidigare erfarenheter av andra kulturer inte kartlades tillräckligt. Det enda som framgår av enkäten är om försöksdeltagarna har fått ta del av tidigare erfarenheter av andra kulturer under uppväxten och om dessa i så fall har varit positiva, neutrala eller negativa. Flera frågor hade kunnat konstrueras angående vilka sammanhang erfarenheterna gällde eller liknande. Anledningen till att detta inte gjordes var för att huvudfokus för studien var sambandet mellan kunskapsnivå och attityd.

Multipel regressionanalys. I likhet med Rapelis studie (2014) testades kunskapsnivå kring processer som rör invandring i kombination med andra variabler. Denna studie inkorporerade tidigare erfarenheter av andra kulturer för att förklara nivåer av attityd till invandring. I motsats till Rapeli (2014), som integrerade andra faktorer, påvisade analysen inget signifikant resultat. Det icke-signifikanta resultatet kan återigen bero på att tidigare erfarenheter av andra kulturer inte kartlades tillräckligt. Om analysen hade visat på ett samband mellan kunskapsnivå i kombination med tidigare erfarenheter av andra kulturer samt attityd till invandring hade möjligheten funnits att förkasta tanken om mätningarnas svaghet. De icke-signifikanta resultaten som påvisas i de separata sambandsanalyserna hade istället tytt på att en attityd till invandring endast kan förklaras genom två eller flera variabler.

Metoddiskussion

Enkätundersökningen i denna studie innebär en snabb och övergripande insamling av information som kan analyseras. En problematik med metoden är att det inte finns en möjlighet att följa upp de svar som ges av testdeltagarna, vilket i detta fall beror på en vilja att behålla absolut anonymitet. Metoden anses ändå vara relevant för studien och ha tillräcklig grund för de sambandsanalyser som skulle genomföras. Det finns en medvetenhet kring att andra tillvägagångssätt, exempelvis uppföljande intervjuer, hade bidragit till ytterligare grund för diskussionerna gällande resultaten.

Validitet. Modern racism scale är ett etablerat mätinstrument som används för att undersöka indirekta rasistiska attityder (McConahay, 1986). Psykologiguidens definition av

attityd är ”en inställning till något” (Egidius, 2008). Påståendena i skalan följer definitionen vilket talar för innehållsvaliditet, att attityddelen i enkäten mäter det den ämnar mäta (Shaughnessy, Zechmeister & Zechmeister, 2012). Skalans etablering är ytterligare en faktor som påvisar validitet. I motsats till verifieringen av validiteten finns aspekter som inte bekräftar validitetskriteriet. Kritik riktas mot skalan angående att den istället för indirekta rasistiska attityder mäter en öppen rasism, vilket tyder på att den inte mäter det den ämnar mäta. Kritik gällande en potentiell påverkan av social önskvärdhet hos respondenterna innebär att diskriminerande validitet inte kan bekräftas. Det är svårt att utesluta att testdeltagarna svarar utifrån dessa premisser med tanke på den märkbart positiva attityden till invandring. Syftet med kunskapsdelen är att mäta individers kunskapsnivå kring processer som rör invandring. Psykologiguidens definition av kunskap är ”ett ord med ursprung i ’känna’, ’känna till’, ’vara bekant med’” (Egidius, 2008). Frågorna är utformade utifrån fakta hämtad från Migrationsverkets hemsida. Innehållsvaliditet stärks genom att Migrationsverket är en ansedd statlig förvaltningsmyndighet samt att frågorna påvisar om respondenterna är bekanta med processer som rör invandring. Kunskapsdelen ämnar mäta en allmän kunskapsnivå som är representativ för populationen. Ett potentiellt hot mot den interna validiteten är om svårighetsgraden på frågorna är för hög. Kunskapsnivån kan därmed påverkas av expertis vilket är ytterligare en faktor som medför ett brott mot antagandet om diskriminerande validitet.

Reliabilitet. Den interna konsistensen för påståendena på attityddelen bekräftas genom ett relativt högt värde för Cronbach’s alpha. Social önskvärdhet och expertis är två faktorer som anses vara potentiella hot mot den interna validiteten i enkäten. En möjlig överrepresentation av dessa faktorer påverkar reliabiliteten, eftersom resultatet med stor sannolikhet kommer att variera mellan olika mätningar. En upprepad mätning där expertis överrepresenteras riskerar att påverka korrelationsanalysen eftersom kunskapsnivån blir betydligt högre. En potentiell påverkan av expertis eller social önskvärdhet innebär en svårighet i att bevisa konsistens i resultatet vid upprepade mätningar.

Generaliserbarhet och representativitet. Det är svårt att påvisa extern validitet gällande studiens resultat eftersom endast en mätning har genomförts samt att stickprovet är relativt homogent. Ett homogent stickprov innebär att studiens resultat inte är representativt för en hel population, en förutsättning för den externa validiteten (Shaughnessy, Zechmeister & Zechmeister, 2012). Målet var från början att nå ut till olika företag och därmed öka

möjligheterna till ett varierat stickprov. En dålig respons från företagen samt för mycket tid som gick förlorad innebar att enkäten delades ut till studenter vid Lunds Tekniska Högskola. Vid en upprepad mätning hade ett större och randomiserat urval varit att föredra. I nuläget anses inte generaliserbarheten vara speciellt hög utan kräver fler studier med randomiserade stickprov utförda vid olika tillfällen samt i olika kontexter. Viljan att framstå i positiv dager är en allmän vedertagen problematik vad gäller enkätundersökningar, vilken får konsekvenser för representativiteten i studien. En potentiell social önskvärdhet riskerar att resultatet inte representerar en faktisk attityd utan snarare en attityd som tros vara önskvärd att ha. Bristen ligger i att undersökningsledarna inte kan läsa av andra aspekter såsom kroppsspråk eller liknande för att se om de svar som ges är ärliga. Medvetenheten kring denna brist ligger i åtanke då resultaten analyseras men det är också något som är svårt att parera under själva utförandet.

Etik. Under genomförandet av studien följdes de etiska riktlinjer som är etablerade inom psykologisk forskning (Shaughnessy, Zechmeister & Zechmeister, 2012), utan någon större problematik. Två testdeltagare valde att inte signera det informerande samtycket, vilket innebar att dessa enkäter makulerades. Fem testdeltagare fyllde inte i fullständiga enkäter, varpå dessa räknades som bortfall. Bortfall i denna kontext kan undvikas genom att undersökningsledarna kollar igenom enkäterna vid tidpunkten för inlämnandet. Anledningen till att detta inte gjordes beror på etikreglerna rörande anonymitet. Testdeltagarna fick tydlig information om att inga av svaren skulle kunna kopplas till specifika individer. En granskning av fullständigheten i enkätens svar bryter mot en absolut anonymitet.

Framtida forskning

Samtliga hypoteser förkastas i denna studie. I och med att urvalet inte är optimalt, bör dessa resultat tolkas med försiktighet. För framtida forskning bör fokus läggas på att skapa randomiserade stickprov med ett större antal deltagare. Upprepade mätningar i olika kontexter är även en faktor som stärker framtida forskningsresultat. Det är relevant att testa kunskapsnivå kring processer som rör invandring i kombination med andra variabler för olika nivåer på attityd till invandring. Vid behållandet av tidigare erfarenheter av andra kulturer som variabel bör denna kartläggas mer utförligt. En fortsatt diskussion kring svårighetsgraden på kunskapsfrågorna innebär att vidare forskning bör lägga fokus på vilka frågor som skall användas. Ett signifikant resultat upptäcktes gällande skillnaden mellan kvinnor och män i

deras attityd till invandring. Denna relation kan ses som ett mål för vidare forskning. Är det så att kvinnor överlag har en bättre attityd till invandring och vad beror det på i sådana fall?

Slutsatser

Huvudsyftet med studien har varit att påvisa om det finns en korrelation mellan kunskapsnivå gällande processer som rör invandring och attityd till invandring. Ytterligare en faktor som undersöks är om tidigare erfarenheter av andra kulturer kan påverka attityden, både som ensam variabel men också i kombination med kunskapsnivå. Analyserna påvisar inga signifikanta resultat som stödjer hypoteserna. Syftet med studien anses vara uppnått i den mån att forskningsfrågor och hypoteser som skulle undersökas har testats och besvarats utifrån de resurser som fanns tillgängliga. Förhoppningen kring att finna samband mellan de variabler som undersöktes för att kunna bidra med en förståelse kring varför fördomar och rasism uppstår är inte uppnådd. Vidare forskning krävs för att kunna lösa detta viktiga samhällsproblem.

Referenser

- Abad-Merino, S., Newheiser, A., Dovidio, J. F., Tabernero, C., & González, I. (2013). The dynamics of intergroup helping: The case of subtle bias against Latinos. *Cultural Diversity And Ethnic Minority Psychology, 19*(4), 445-452.
- Akrami, N., Ekehammar, B., & Araya, T. (2000). Classical and modern racial prejudice: a study of attitudes toward immigrants in Sweden. *European Journal Of Social Psychology, 30*(4), 521-532.
- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, Mass. : Addison-Wesley (text ed.); Boston : Beacon Pr. (trade ed.), 1954.
- Blatz, C. W., & Ross, M. (2009). Principled ideology or racism: Why do modern racists oppose race-based social justice programs? *Journal Of Experimental Social Psychology, 45*(1), 258-261.
- Bornstein, R. F. (1993). Mere exposure effects with outgroup stimuli. In D. M. Mackie, D. L. Hamilton, D. M. Mackie, D. L. Hamilton (Red.), *Affect, cognition, and stereotyping: Interactive processes in group perception* (ss. 195-211). San Diego, CA, US: Academic Press.
- Brewer, M. B., & Brown, R. J. (1998). Intergroup relations. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds), *The Handbook of Social Psychology*. (4. uppl., vol. 2, ss. 554-594). Boston, MA: McGraw-Hill.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2. uppl.). (B. Nilsson, Övers.). Malmö: Liber AB.
- De Houwer, J., Heider, N., Spruyt, A., Roets, A., & Hughes, S. (2015). The relational responding task: toward a new implicit measure of beliefs. *Frontiers In Psychology, 6*, 1-9.
- Demker, M. (2014). *Sverige åt svenskarna: motstånd och mobilisering mot invandring och invandrare i Sverige*. Atlas Akademi.
- Dovidio, J. F., Hewstone, M., Glick, P., Esses, V. M. (Red). (2010). *The SAGE Handbook of Prejudice, Stereotyping and Discrimination*. SAGE Publications Ltd.
- Egidius, H. (2008). *Natur och Kulturs Psykologilexikon*. Natur Kultur
- Flanagan, C. A., Syvertsen, A. K., Gill, S., Gallay, L. S., & Cumsille, P. (2009). Ethnic awareness, prejudice, and civic commitments. *Journal of Youth Adolescence, 38*, 500–518.
- Franco, F. M., Maass, A. (1999). Intentional control over prejudice: When the choice of the measure matters. *European Journal of Social Psychology, 29*, 469-477.

- Gaertner, S. L., & Dovidio, J. F. (1986). The aversive form of racism. In J. F. Dovidio & S. L. Gaertner (Eds.), *Prejudice, discrimination, and racism* (pp. 61–89). Orlando, FL: Academic Press.
- Gamst, G. C., Liang, C. T. H., & Der-Karabetian, A. (2011). *Handbook of multicultural Measures*. SAGE Publications, Inc.
- Gaylord-Harden, N. K., & Cunningham, J. A. (2009). The impact of racial discrimination and coping strategies. *Journal of Youth Adolescence*, 38, 532–543.
- Etnisk diskriminering och rasism i vardagen*. (2013). Hämtad 28 april, 2015, från <http://www.do.se/sv/Press/Pressmeddelanden-och-aktuellt/2013/Etnisk-diskriminering-och-rasism-i-vardagen/>
- Fazio, R. H., Jackson, J. R., Dunton, B. C., Williamns, C. J., (1995). Variability in automatic activation as an unobtrusive measure of racial attitudes: A bona fide pipeline? *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 1013-1027.
- Henry, P. J., & Sears, D. O. (2002). The Symbolic Racism 2000 Scale. *Political Psychology*, 23, 253–283.
- Holt, N, Bremner, A., Sutherland, E., Vliek, M., Passer, M. & Smith, R. (2012) *Psychology: The Science of Mind and Behaviour*. McGraw Hill Higher Education. (2. uppl.).
- Jacobsen, D. I. (2002). Higher Education as an Arena for Political Socialisation: Myth or Reality. *Scandinavian Political Studies*, 24(4).
- Kinder, D. R., & Sears, D. O. (1981). Prejudice and politics: Symbolic racism versus racial threats to the good life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40, 414–431.
- Lange, A. (1996). *Invandrare om Diskriminering II*. Stockholms Universitet, Centrum för Invandringsforskning (CEIFO).
- McConahay, J. B. (1986). Modern racism, ambivalence, and the Modern Racism Scale. In J. F. Dovidio, S. L. Gaertner, J. F. Dovidio, S. L. Gaertner (Red.), *Prejudice, discrimination, and racism* (ss. 91-125). San Diego, CA, US: Academic Press.
- McConahay, J. B., Hardee, B. B., Batts, V. (1981). Has racism declined in America? It depends upon who is asking and what is asked. *Journal of Conflict Resolution*, 25, 563-578.
- Myers, D. G. (2007). *Exploring social psychology* (4. uppl.). New York: McGraw-Hill.
- Nesdale, D., De Vries Robbé, M., & Van Oudenhoven, J. P. (2012). Intercultural Effectiveness, Authoritarianism, and Ethnic Prejudice. *Journal Of Applied Social Psychology*, 42(5), 1173-1191.

- Pallant, J. (2010) *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS*. McGraw-Hill Education. (4. uppl.). (E-bok)
- Rapeli, L. (2014). Knowledge and Opinion: The Immigration Issue in the 2011 Finnish Parliamentary Elections, *Nationalism and Ethnic Politics*, 20(3), 309-327.
- Rivas-Drake, D., Hughes, D., & Way, N. (2009). A preliminary analysis of associations among ethnic-racial socialization, ethnic discrimination, and ethnic identity among diverse urban sixth graders. *Journal of Research on Adolescence*, 19, 558–284.
- Rodriguez, F. Herrero, J., Ovejero, A., & Torres, A. (2009). New expressions of racism among young people in Spain: an adaptation of the Meertens and Pettigrew (1992) prejudice scale. *Adolescence*, 44(176), 1033-1043.
- Pettigrew, T. F., Meertens, R. W. (1995). Subtle and blatant prejudice in western Europe. *European Journal of Social Psychology*, 25, 57-75.
- Sam, D. L. & Berry J. W. (Eds.). (2006). *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. Cambridge University Press.
- Sears, D. O., & Henry, P. J. (2003). The origins of symbolic racism. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 85(2), 259-275.
- Shaughnessy, J. J., Zechmeister, E. B., & Zechmeister, J. S. (2012). *Research Methods in Psychology*. McGraw-Hill. (9. uppl.).
- Stubager, R. (2008). Education effects on authoritarian-libertarian values: A question of socialization. *British Journals of Sociology*, 59(2), 327-350.
- Yoo, H. C., Steger, M. F., & Lee, R. M. (2010). Validation of the subtle and blatant racism scale for Asian American college students (SABR-A²). *Cultural Diversity And Ethnic Minority Psychology*, 16(3), 323-334.
- Westin, C. (1993). Immigration to Sweden 1940-1990 and the response of public opinion. *Migration. A European journal of International Migration and Ethnic Relations*, 1993 (2), 143-170.

www.migrationsverket.se

www.ne.se

Bilaga 1. Enkät som har använts i studien

LUNDS
UNIVERSITET

Attityder kring det kända och det okända

en enkätundersökning vid Lunds Universitet

Vänligen fyll i följande:

Ålder: _____

Kön: Kvinna

Man

Annat

Nedan följer ett frågeformulär kring integrationsprocesser. Besvara frågorna efter bästa möjliga förmåga genom att kryssa i den ruta som du tror är rätt.

Under 2014 sökte sig människor till Sverige undan krig och förföljelse. Antalet var följande:

810 8 100 81 000 810 000

Migrationsverket betalar ut en dagsersättning till varje enskild asylsökande som ska räcka till matinköp, mediciner, hygienartiklar och kläder m.m. Denna ersättning går bland annat till vuxna ensamstående och motsvarar:

24 kr/dag 48 kr/dag 96kr/dag 192kr/dag

Under februari 2015 fattades beslut av Migrationsverket angående 4347 asylsökande. Av dessa blev följande antal beviljade uppehållstillstånd:

341 1341 2341 3341

Anhöriga till syrier som har fått permanent uppehållstillstånd i Sverige kan också få tillstånd att flytta till Sverige. Det handlar i första hand om:

Barn Partner & Barn Barn & Syskon Partner, barn & syskon

För att få uppehållstillstånd att bo med någon i Sverige måste en avgift betalas. Som vuxen betalar du:

100 kr 500 kr 1500 kr 2000 kr

Vilken instans har ansvar för att personer som har fått uppehållstillstånd, samt deras anhöriga, så snabbt som möjligt kan lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning?

Arbetsförmedlingen Migrationsverket Svenska ambassaden Kommunen

Vilken instans tar emot asylsökningar?

Svenska ambassaden Migrationsverket Polisen UNHCR, FN:s flyktingorgan

Kvotflyktingar är utländska medborgare som fått uppehållstillstånd inom den flyktingkvot som regeringen har fastställt. Vilken instans avgör i första hand vilka kvotflyktingar som skall erbjudas ett nytt hemland?

Migrationsverket Regeringen UNHCR, FN:s flyktingorgan Svenska ambassaden

Varje år avsätter regeringen en summa pengar som skall användas för vidarebosättning av kvotflyktingar. Hur många personer avser den?

Ca 600

Ca 1100

Ca 1900

Ca 2600

Nedan följer ett antal påståenden. Ringa in den siffra som bäst motsvarar din uppfattning kring dessa.

Diskriminering av invandrare är inte längre ett problem i Sverige.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Det har gjorts tillräckligt med insatser för arbetslösa invandrare.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Rasistiska grupper utgör inte längre ett hot mot invandrare.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Det är lätt att förstå invandrares krav på lika rättigheter.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Invandrare börjar bli för krävande i sina anspråk på lika rättigheter.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Det är viktigt att satsa pengar på hemspråksundervisning för invandrare.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Särskilda åtgärder bör vidtagas för att få in fler invandrare på arbetsmarknaden.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Det är bra med ett mångkulturellt Sverige.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1 2 3 4 5 6 7

Har du någon gång befunnit dig utomlands i mer än 3 månader i sträck?

Ja

Nej

Om ja, vilka världsdelar?

Europa

Nord-/Centralamerika

Sydamerika

Afrika

Asien

Oceanien

Upplever du att du, under din uppväxt, har fått ta del av olika kulturer?

Ja

Delvis

Nej

Om ja, hur anser du att dessa upplevelser har varit?

Negativa

Neutrala

Positiva

Bilaga 2. Informerat samtycke

Studie kring attityder

INFORMATION OCH SAMTYCKE

Var vänlig och läs noggrant denna information kring studien och samtycket innan du bestämmer dig för att delta i studien.

Syfte. Syftet med den aktuella studien är att undersöka attityder för det kända och okända. Genom detta hoppas vi kunna bidra med en ökad kunskap och insikt i hur vi förhåller oss till dessa fenomen i samhället.

Hur går studien till? För att delta i studien kommer du att bli ombedd att fylla i ett frågeformulär vilket tar ungefär 10-15 minuter. Självklart kan du närsomhelst avbryta ditt deltagande utan några som helst konsekvenser.

Vad finns det för eventuella risker? Att delta i studien medför ingen risk för skada.

Hantering av data och sekretess. Dina svar på enkäten kommer att lagras under en kod. Ingen personlig information kommer att kunna kopplas till dina givna svar. Studiens resultat kommer att presenteras gruppvis och inga individuella mönster identifieras eller beskrivs. Alla uppgifter som är kopplade till personlig information kommer att förstöras efter att studien är avslutad. Om du efter avslutad studie vill ta del av resultatet, meddela gärna detta till Mikaela Theander: m1989t@hotmail.com, eller Julia Herou: julia_herou@hotmail.com.

Handledare. Handledare för den aktuella studien vid Lunds Universitet är docent och legitimerad psykolog Per Johnsson, per.johnsson@psy.lu.se, 046-2228771.

Har du frågor kan du även kontakta Julia Herou: julia_herou@hotmail.com, 0709-998559, eller Mikaela Theander: m1989t@hotmail.com, 0702-643419.

Frivillighet. Din medverkan i projektet är helt frivillig och du kan när som helst välja att avbryta din medverkan utan att ange några skäl. Att tacka nej till att medverka eller att avbryta ditt deltagande kommer inte att leda till några som helst negativa konsekvenser.

Samtycke

Jag har läst formuläret och har fått tillfälle att ställa frågor och fått dem besvarade. Jag har också fått information om studiens innehåll och syfte. Jag samtycker till deltagande i studien:

Signatur

Datum

Namnförtydligande
